

P-pillen fylder 50 år og provokerer stadig

Skrevet af: Maria Skov
Oprettet 13/05/2010 - 18:35

Den lille pille med den store symbolske værdi fylder 50 i denne måned. Gennem tiderne har den været centrum for mange ideologiske kampe: Den samme pille, som blev kendt for at sætte kvinden fri, kritiseres i dag for at være unaturlig kemi

Den festede forrest i 70'erne, den sad på anklagebænken i 80'erne, og i dag bliver den mistænkeliggjort af økobevidste kvinder. P-pillen, som blev opfundet i USA i 1960 af dr. Gregory Pincus, har en broget historie.

En historie, der begyndte helt tilbage i 1879, da en lille pige ved navn Margaret Sanger blev født. Hun voksede op i en tid, hvor oplysning om prævention blev behandlet som pornografi, og hun så sin mor dø efter 18 graviditeter. Hun anklagede sin far for morens død og drømte derefter om en magiske pille, der kunne forhindre graviditet, som amerikanske Time Magazine skriver om hendes historie.

Sanger blev senere frontkæmper i en kontroversiel svangerskabsforebyggende bevægelse, som blev finansieret af hendes medsammensvorne Katharine Dexter McCormick. I 1951 mødte Sanger dr. Pincus til et middagsselskab, og hun overtalte McCormick til at støtte hans arbejde. Men før p-pillen blev en realitet skulle Pincus, året efter, møde endnu et menneske, der fik en afgørende indflydelse på opfindelsen: Katolikken John Rock, der eksperimenterede med hormoner for at hjælpe kvinder med nedsat fertilitet til at blive gravide. Det var nemlig ikke ulovligt - i modsætning til at eksperimenter med prævention. Ideen var at undertrykke ægløsningen i nogle måneder, hvorefter kvinden skulle opleve et opsving i frugtbarheden. Men i månederne, hvor hun tog hormonerne, kunne hun jo faktisk undgå at blive gravid ... og i 1960 kom p-pillen på markedet i USA.

Den kemiske bagside

Året efter kom den til Europa, men først i 1966 blev den frigivet i Danmark.

»Det var en revolution. Pludselig var kvinderne på lige fod med mændene og kunne gå ud og muntre sig i byen. Det var fantastisk,« siger gynækolog Christine Felding. Og ifølge KVINFORM, videnscenter og forskningsbibliotek for køn, ligestilling og etnicitet, blev det da også en milepæl i dansk kvindehistorie:

»Med fri adgang til kemisk prævention havde kvinderne erobret kontrollen over deres egne kroppe og kunne selv bestemme, hvornår de ville have børn,« står der i en publikation udgivet af centret, hvor det også understreges, at p-pillen havde stor betydning for seksualiteten og seksualmoralen.

»Efter 1966 var der ikke længere en automatisk sammenhæng mellem seksualitet og forplantning. Og kvinderne kunne have et frit seksualliv uden angst for at blive gravide. Moralens vogtere sørgede over sædernes forfald«.

Men p-pillen viste sig at have en kemisk bagside:

»Det var en lille hormonbombe med nogle kradse bivirkninger,« fortæller Jeppe Hald, som er koordinator for Sex og Samfunds Sexlinien for Unge. Kvinder oplevede bivirkninger som kvalme, vægtstigninger og depressioner og - på længere sigt - øget risiko for blodpropper og hjerte-karsygdomme. I USA protesterede feminister pludselig mod pillen - og mod mændene bag, som de mente havde gjort dem til forsøgskaniner.

20 år efter p-pillernes frigivelse i Danmark skulle det danske retssystem for første gang tage stilling til medicinalindustriens ansvar for de skader, som p-pillerne kunne være skyld i.

P-pille-sagen

I p-pille-sagen fra 1985 gik seks kvinder til Østre Landsret og krævede en samlet erstatning på mere end en million kroner fra Sundhedsstyrelsen og fire medicinalfirmaer. De seks kvinder var 20 til 60 procent invalide som følge af blodpropper i hjernen og følgende lammelser. Kvindernes advokat anklagede blandt andet Sundhedsstyrelsen for at have tilbageholdt vigtige informationer om p-pillers bivirkninger før 1976. Advokat Ole Braad, der repræsenterede et af medicinalfirmaerne pålagde derimod kvinderne selvansvaret for deres sygdom:

»En lev stærkt - dø ung-holdning præger de kvinder, som bruger p-piller. De ryger og spiser for meget og har andre seksuelle vaner end kvinder der ikke tager p-piller,« sagde han tilbage i '85.

Kvinderne tabte sagen - til trods for, at Retslægerådet konkluderede, at der kunne være en sammenhæng mellem p-piller og blodpropper.

Det økologiske oprør

Nogle vil mene, at p-pillen ældes med ynde. for den indeholder i dag langt færre hormoner end den gjorde, da den var ung, og Jeppe Hald fra Sex & Samfund er positiv:

»Først og fremmest vil jeg sige stort tillykke til pillen, som har forandret så mange kvinders liv. Den var ikke så god en følgesvend dengang den kom på markedet, men i dag er vi nået til tredje generation, hvor hormonniveauet er så lavt, som det kan være, og de derfor er meget sikrere i forhold til uheldige bivirkninger« siger han.

Et af verdens største forskningsprojekter om den lille pille, der fulgte 46.000 kvinder igennem 40 år, konkluderede i marts måned i år, at ældre kvinder, der har taget p-piller, har en nedsat risiko for brystkræft og hjertesygdomme på 12 procent i forhold til de kvinder, der aldrig har taget p-piller. Yngre kvinder, der tager p-piller har derimod en let forhøjet risiko, men denne forsvinder ti år efter, at de er holdt op med at tage pillen.

Alligevel har de seneste års økobølge ført til et øget fokus på p-pillens kemiske indtog i kvindekroppen. Den franske filosof Elisabeth Badinter beskriver i sin nyeste bog *Le conflit, la femme et la mère* (Konflikten, kvinden og moderen, red.) hvordan p-pillen i dag bliver mistænkeliggjort i en skønsm blanding af økologi og feminisme, fordi den griber ind i naturens gang.

I 2007 viste en undersøgelse blandt 11.500 europæiske kvinder, at 40 procent af de danske kvinder ikke ville begynde at tage p-piller, fordi de mente, at det var unaturligt.

Men det svinger meget, påpeger gynækolog Christine Felding:

»Hver gang der har været noget ufordelagtigt i medierne, går det amok, p-pillesalget falder til det halve, og folk bliver gravide«.

Hun oplever dog, at kvinder efterspørger mere naturligt prævention, og der er stor interesse for en ny pille på markedet, som indeholder naturlig østrogen i stedet for syntetisk.

Mange piger ringer også ind til Sex & Samfunds rådgivningslinje og fortæller, at de er nervøse for at tage hormoner, og at de leder efter et alternativ, fortæller Jeppe Hald.

I bogen *Sund Skepsis - danske læger sætter spørgsmålstegn* beskriver læge Birgit Aalborg Funch kroppens reaktion på p-piller på følgende måde:

»Æggestokken forhindres i at arbejde, måske bliver den helt arbejdsløs, og da den så ikke ved, hvad den skal foretage sig, lægger den sig til at sove på sofaen. Skal den i gang igen skal den først vækkes«.

Hun konkluderer: »Det, der er fundamentalt vigtigt, er, at uanset, hvor god en p-pille, der er fremstillet, kommer man ikke uden om, at der altid vil ske et indgreb i organismens naturlige balance ved at indtage p-pillen«.

Kampen om kontrol

I den ene lejr findes altså de økobevidste kvinder, der ikke vil indtage unaturlige stoffer, men der er også grupper i 00'erne, der efterspørger en helt anden type pille, som giver dem endnu mere kontrol over deres krop: Den menstruationsfri p-pille.

Jordmoder og psykoterapeut Charlotte Grumme er kritisk:

»Det hører med til at være kvinde at have en månedlig blødning, også selv om det er en 'falsk' menstruation, når man spiser p-piller. Det med at man skal styre kroppen på den måde - og det hele skal være så super kontrolleret - det er helt vanvittigt,« siger hun.

Debatten vil sandsynligvis fortsætte, men det ændrer ikke ved, at p-pillen på sin 50 års fødselsdag kan prale af, at være utrolig populær; p-pillen er det mest anvendte præventionsmiddel i Danmark. Omkring 300.000 danske kvinder bruger p-piller, og den bliver brugt dagligt af over 100 millioner af verdens kvinder.

Kilde: <http://www.information.dk/233040>